

Науковий керівник: старший викладач Босецька Н. Г.

В.В. Салтикова, В.І. Новикова

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ДАЙВІНГ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, НЕОБХІДНІ УМОВИ

Взяте з англійської мови слово «дайвінг» (англ. «diving», з англ. «to dive» «пірнати») означає просто «пірнання» і використовується для опису підводного плавання із спорядженням (англ. «scuba diving» «скуба-дайвінг») або без нього (англ. «free diving» «фрі-дайвінг»), водолазної справи (англ. «hookah diving») і просто стрибків у воду. Коли йдеться про дайвінг, пересічні громадяни сприймають його саме як підводне плавання з аквалангом (хоча правильно – скуба-дайвінг), але ні в якому разі – як водолазну справу або просто стрибки у воду. Зазвичай, і фрі-дайвінг (з англ. «free» «вільно» + «diving» «пірнання» = «вільне пірнання») – підводне плавання без будь-якого дихального пристосування або спеціального спорядження для забезпечення організму киснем, тільки на затримці дихання, що дозволяє перебувати під водою кілька хвилин, – більшість не відносить до класичного дайвінгу [2–4].

Якщо не брати до уваги спортивний дайвінг, який відноситься до категорії «підводного спорту», та професійний дайвінг (види робіт професіоналів під водою у водолазному спорядженні за винагороду), то у дайвінгу, як рекреаційному занятті й однієї із форм підводного плавання, коли пірнальник (дайвер) використовує певні технічні засоби для дихання під водою, можна виділити такі види [1–4]: 1) рекреаційний дайвінг (англ. «recreational scuba diving») – найпростіше підводне плавання, здійснюване заради відпочинку і розваг; 2) технічний дайвінг – складне с позиції технічного забезпечення занурення, здійснюване на великі глибини та/або тривалий час занурення, й/або у складних умовах.

Кожен із цих видів дайвінгу використовується у рекреаційній діяльності конкретної групи дайверів, яких за підготовленістю до занурень і технічною оснащеністю можна поділити на: любителів (аматорів) і професіоналів.

Відповідно рекреаційний дайвінг, відмітними особливостями якого є простота підготовки у короткі строки (хоча для занять ним за кордоном потрібен сертифікат однієї з міжнародних систем, наприклад CMAS, PADI, SSI, NAUI), максимум безпеки і мінімум спорядження, розрахований передусім на любителів (аматорів). Через свою технічну та підготовчу нескладність аматорський (любительський) дайвінг є загальнодоступною захоплюючою розвагою без суттєвих фізичних і вікових обмежень пірнальників.

Мета рекреаційного дайвінгу – отримання задоволення від перебування у водному середовищі (хвилююче та незабутнє відчуття невагомості, ілюзія ширяння над безоднею, можливість рухатися у будь-якому напрямі), знайомство з підводним світом, споглядання та спостереження за морською флорою та фауною та ін. Тому серед рекреаційних ресурсів, які приваблюють більшість аматорів-дайверів поринути у підводний світ: корали (природні та штучні, здорові та відмерлі), дивовижний рослинний (підводні сади, типові для конкретної акваторії рослинні організми, унікальні представники флори) і тваринний світ (традиційні для конкретної акваторії тварини, риби, молюски та ін., рідкісні й унікальні представники фауни), підводні пам'ятки (археологічні, затонулі та затоплені об'єкти), підводні музеї (створені під водою колекції).

Сприятливими природними умовами для здійснення рекреаційного дайвінгу є:

– мілководдя, адже занурення відбувається на глибину не більше 40 м і бажано, щоб було видно дно водойми;

– вода комфортної температури: оптимальною для пересування у водному середовищі вважається температура води від +17°C...+20°C до +24°C...+27°C;

– хороша видимість у воді: може бути від декількох сантиметрів до десятків метрів (на практиці не перевищує 60 м); залежить від сезону (пори року), часу доби, погоди, складу дна, наявності планктону та ін.;

– відсутність сильних течій, що можуть далеко віднести плавця від місця занурення.

Технічний же скуба-дайвінг, характерними особливостями якого є використання ізольованого дихального апарату замкнутого або напівзамкнутого циклу, де в балонах знаходяться збагачені киснем спеціальні дихальні суміші (найтрокс, трімікс, геліюкс), і здійснення декомпресійних зупинок (під час підймання дайвера влаштовуються на визначеній глибині та на визначений час для видалення з організму розчинених газів), бо занурення відбувається на глибину більше 40 м (за межі зони денного світла), орієнтований у першу чергу на професіоналів підводного плавання, які пройшли складну спеціальну фізичну та психологічну підготовку. Основною метою технічного дайвінгу є дослідження та пізнання підводного світу великих глибин, при цьому перевірити свою стійкість і сміливість, заглядаючи безодні в очі. Різновидами технічного дайвінгу є [1–5]:

– кейв-дайвінг (англ. «cave diving», з англ. «save» «печера») або спелеодайвінг – дуже складний вид підводного плавання, який полягає у проходженні печер і порожнин під водою, зануренні через карстові озера в печерні гrotти; підводні печери різні: зазвичай вони просторі і після невеликого підводного переходу можна підніматися на поверхню в різних місцях (званих «повітряними кишнями»), більшість є цілком доступними (вода не холодніше +20°C, видимість до 100 м) із казковими формуваннями сталактитів і сталагмітів, унікальними ендемічними створіннями (наприклад, рибами, що світяться); складність полягає у тому, що: 1) глибина занурення може досягати 70–80 м, а до дна деяких доводиться просуватися кілька діб, долаючи перешкоди у вигляді глибоких колодязів, вузькостей і завалів; 2) часто є надголовне середовище (перепона, перешкода), що унеможливує швидке «пряме» спливання на поверхню;

– айс-дайвінг (англ. «ice diving», з англ. «ice» «лід») або підлідний дайвінг – занурення взимку під лід, що вимагає спеціальних навичок і витривалості; складність полягає у тому, що: 1) занурення відбувається у водне середовище із досить низькими температурами, небезпечними для життя людини, тому необхідне спеціальне спорядження: неледяніючі регулятори, мотузки, страхувальні канати, переговорні пристрої, але передусім – «сухий» гідрокостюм, який не пропускає воду до тіла і дозволяє використовувати додаткові нижні шари одягу (термобілизна або теплий одяг); 2) всюди присутня надголовна перепона (лід), що виключає швидке «пряме» спливання на поверхню, адже вхід у воду, а відповідно і вихід із неї можливий лише через зроблену у льоді лунку;

– рек-дайвінг (англ. «wreck diving», з англ. «wreck» «аварія») – занурення, при якому проводиться спуск на затонулі об'єкти; на відміну від «корабельної аварії» (рос. «кораблекрушение») «реком» може бути все, що завгодно: затонулий або спеціально затоплений човен, автомобіль, літак, вертоліт та ін.; реки, що давно лежать на морському дні, обростають коралами, заселяються численними мешканцями й являють собою надзвичайно мальовничі штучні рифи; можливі три варіанти рек-дайвінгу: 1) без проникнення в об'єкт; 2) з обмеженим проникненням в об'єкт; 3) із повним проникненням в об'єкт; залежно від специфіки кожного із занурень індивідуально підбирається спорядження й обладнання; найбільш небезпечним є третій варіант, коли дайвер потрапляє всередину затонулого об'єкта;

– дрейф-дайвінг (англ. «drift diving», з англ. «drift» «дрейф») або дрейф-дайвінг – занурення в районі, де є досить сильна течія; рухаючись у течії, можна економити свої сили і запас повітря, при цьому милуючись красою навколишнього водного середовища; за відчуттями такий дайвінг наближений до польотів; небезпека полягає у тому, що потік води може швидко і непомітно понести дайверів у відкрите море, а це загрожує загибеллю, тому обов'язково необхідно мати команду забезпечення на швидкохідному човні, мати уявлення про напрям течії у місці занурення, мати в наявності буй.

Список використаної літератури:

1. Бейдик О.О. Різновиди активних форм туризму і рекреаційних занять по сферах Землі / О.О. Бейдик, В.І. Новикова // Рекреаційні ресурси та послуги гостинності в регіонах України : матер. III Всеукр. Інтернет-конф. (17 травня 2018 р., м. Черкаси). – Черкаси : Ю.А. Чабаненко, 2018. – С. 81–90.
2. Дайвінг // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Дайвінг>.
3. Дайвінг-словарь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://artex.com.ua/deili-daiwing-na-krasnom-more-dlya-sertificirovannyh-daiverov/daiwing-slovar:19-15190-3/>
4. Дайвінг // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Дайвінг>.
5. Новикова В.І. Види дайвінг-туризму та його розвиток в Україні / В.І. Новикова, В.В. Салтикова // Туризм і гостинність: стан, проблеми, перспективи : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 жовтня 2018 р., м. Черкаси). – Черкаси : Вид-ць О.М. Третьяков, 2018. – С. 234–237.

Я. В. Снісаревська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОГОТЕЛІВ В УКРАЇНІ

Зелений туризм є однією з високоприбуткових галузей світової економіки. Він посідає важливе місце серед факторів соціального і культурного розвитку, підтримання рівня й якості життя в країні [3].

Агротуризм - це діяльність сільського населення, що пов'язана із сільським середовищем, сільським будинком і заняттями, що ставлять в центр уваги природу і людину і не має шкідливого впливу на оточуюче природне та культурне середовище, на відміну від масового туризму, і у той же час, робить істотний внесок у регіональний розвиток.

Розрізняють дві базові форми агротуризму: винаймання помешкання з обслуговуванням безпосередньо в межах домогосподарства або розміщення на нічліг із самообслуговуванням на землях, що належать до домогосподарства, наприклад у кемпінгах та наметах. В агротуризм і домогосподарство (фермерське господарство) становить одночасно нічліжну базу та головний предмет інтересу для туриста [1].

Україна має надзвичайно великий туристично-рекреаційний потенціал. Майже 15% території – це зони для відпочинку, гірські та приморські ландшафти, придніпровські зелені зони, де чисті ріки, повітря, гори. Проте за даними Статистичного збірника Державної служби статистики України, станом на 2017 р. в структурі готельної бази України відсутні агроготелі (табл.1), тому слід звернути увагу на доцільність розвитку даного виду засобів розміщення[3].

Таблиця 1

Статистичні дані колективних засобів розміщення України за 2017р. [2]

	Кількість КЗР, од	Кількість осіб, що перебували в закладах, осіб	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	Доходи від наданих послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних платежів), тис. грн
Колективні засоби розміщення, усього	4115	6661177	68338	12683950,0
у тому числі Готелі та аналогічні засоби розміщення, усього	2474	5135164	25760	8629300,6
з них готелі	1704	4395846	22836	8184373,7
мотелі	137	110699	439	49661,5
хостели	36	44498	109	16114,8
кемпінги	12	7814	32	3845,4
агроготелі	-	-	-	-
гуртожитки для приїжджих	84	192308	732	64048,2